

Açlık

Çeviri: DENİZ CANEFE - HAYDAR ŞAHİN

ROMAN

**KNUT
HAMSUN**

3. BASKI

♥ can
modern

KNUT HAMSUN

AÇLIK

Can Modern

Açlık, Knut Hamsun

Sult

Norveççe aslından çeviren: Deniz Canefe-Haydar Şahin

İlk baskı: G. Philipsens Forlag, 1890

Bu çeviride kaynak alınan baskı: Gyldendal, 2016

© 2023, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2023

3. basım: Kasım 2023, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Şirin Etik

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Melisa Matbaacılık Yayıncılık San ve Dış Tic. Ltd.

Maltepe Mah. Davutpaşa Çifttehavuzlar Sk. No:16 Acar San. Sit.

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 45099

ISBN 978-975-07-6061-7

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25, Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

KNUT HAMSUN

AÇLIK

ROMAN

Norveççe aslından çeviren
Deniz Canefe – Haydar Şahin

♥can

Knut Hamsun'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Pan, 2023

Victoria, 2023

KNUT HAMSUN, 1859'da Norveç'te doğdu. Asıl adı Knut Pedersen'dir. Yazarlıkta kullandığı Hamsun adını, babasının 1863'te yerleştiği Hamsund köyünden aldı. Çocukluğu ve gençliği kırsal bölgede geçti. Hemen hemen hiç resmî eğitim görmedi. Genç yaşta çeşitli işlerde çalışmaya, bir yandan da yazmaya başladı. 1890'da yayımladığı ilk romanı *Açlık*'ın büyük başarı elde etmesinden sonra, hayatını yazarlıkla kazanmaya başladı. Hamsun, *Göçebe* adlı romanıyla 1920'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü aldı. 1930'larda ülkesindeki faşist partiye katıldı. İkinci Dünya Savaşı'nda Norveç'in işgali sırasında Almanları destekledi. Savaşın sonu bu nedenle tutuklandı, ancak ileri yaşı dolayısıyla yalnızca para cezasına çarptırıldı. Hamsun'un yalın ve çocuksu üslubu incellekle örülmüş bir düzyazı şiirini andırır. Yapıtlarında Rus yazarlarının, özellikle de Dostoyevski'nin ruhsal yaklaşımı ile Amerikan edebiyatının etkilerini taşıyan kara mizahı birleştirmiştir. Romanlarındaki neşeli hava, insanın çevresini saran boşluğu gizlemekten uzaktır. 20. yüzyıl başında gelişen yeni-romantizmin edebiyattaki öncüsü olmuş ve romanı aşırı bir doğalcılığa kaymaktan kurtarmıştır. Yapıtları ancak ölümünden sonra ilgi görmüştür. *Göçebe*, *Viktorya*, *Pan*, *Hüzünlü Havalalar*, *İstanbul'da İki İskandinav Seyyah*, *Son Mutluluk* başlıca yapıtlarıdır. Hamsun 1952'de Norveç'te öldü.

DENİZ CANEFE, 1956'da Ankara'da doğdu. Yükseköğrenimini Hacettepe Tıp Fakültesi'nde, Oslo Üniversitesi Tıp ve Felsefe bölümlerinde tamamladı. Norveç'te on üç yıl tıp doktorluğu yaptı. Norveççe, İngilizce-

ce ve Eski Yunan dillerinden çeviriler yapıyor. İlk yıllarda ağırlığını felsefi metinlerin oluşturduğu çevirileri zamanla klasik ve çağdaş Batı edebiyatına yöneldi ve bu alanda pek çok yapıtı dilimize kazandırdı.

HAYDAR ŞAHİN, İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde tarih, Oslo Üniversitesi'nde Norveç edebiyatı öğrenimi gördü. Norveççeden Knut Hamsun ve Karl Ove Knausgård gibi yazarların yapıtlarını dilimize kazandırdı.

Birinci Bölüm

O sıralar Kristiania'da¹, gelip geçende izler bırakan bu ilginç kentte, başıboş dolanıyor ve açlık çekiyordum...

Tavan arasındaki odamda yatarken alt kattaki saatin altıyı vurduğunu duydum; ortalık şimdiden ağarmaya durmuş, apartman sakinleri basamakları inip çıkmaya başlamıştı. Kapının yanında, *Morgenbladet*'nin² eski sayılarıyla kaplanmış duvarda Deniz Fenerleri Müdürlüğü ilanını ve onun biraz solunda fırıncı Fabian Olsen'nin tombul ve taze ekmeklerinin iştah açıcı reklamını açıkça seçebiliyordum.

Gözlerimi açar açmaz eski alışkanlıkla o gün iple çektiğim bir şey var mı diye düşünmeye başladım. Son zamanlarda elim biraz dardaydı, eşyalarım birbiri ardına *amcama* götürülmüştü ve giderek sinirlerim geriliyor, sabrım tükeniyordu; birkaç kez baş dönmeleri yüzünden bütün gün yataktan çıkamadığım bile oldu. Arada sırada şans yüzüme güldüğünde bir yazı karşılığında şu ya da bu gazeteden beş kron koparabiliyordum.

İçerisi yavaş yavaş aydınlanırken kapının yanındaki

1. Oslo'nun eski adı. (Ç.N.)

2. Haftalık bir gazete. (Ç.N.)

reklamları okumaya kendimi iyice kaptırdım; çelimsiz ve somurtkan harflerle “Matmazel Andersen’in Kefen Bezleri, Ana Kapının Sağında” yazdığını bile görebiliyordum. Bu beni epey oyaladı, aşağıdaki saatin sekizi vurduğunu duyunca kalkıp üzerimi giyindim.

Pencereyi açıp dışarı baktım. Durduğum yerden bir çamaşır askısı ve açık bir arazi görünüyordu; uzakta, yanıp yıkılmış bir demirci dükkânı enkazında işçiler ortalığı temizleyip toplamayı bitirmek üzereydi. Dirseklerimi pervaza dayayıp gökyüzüne baktım. Epey güneşli bir gün olacağı benziyordu. Her şeyin solup kuruduğu kırılan ve serin sonbahar gelip çatmıştı. Sokakları şimdiden doldurmaya başlayan sesler beni dışarı çağırıyordu; attığım her adımda zemini sallanan bu tamtakır oda uğursuzca sırtan bir tabutu andırıyordu, ne kapıda bir kilit vardı ne içeride bir soba; sabaha kadar biraz kurusunlar diye çoraplarımın üzerinde yatıyordum. Tek avuntum akşamları oturup sayısız düşünceye dalarak uyukladığım kırmızı renkli küçük sallanan sandalyeydi. Rüzgâr sert estiğinde ve aşağıdaki kapılar açık durduğunda hem yerden hem duvarlardan türlü türlü tuhaf ses geliyor, kapının yanındaki gazeteler lime lime yırtılıyordu.

Kalktım ve yatağın yanındaki köşede duran bohçada kahvaltı yerine geçebilecek bir şey var mı diye arandım, bulamayınca pencereye geri döndüm.

Tanrı biliyor ya, diye düşündüm, iş aramanın bana hiçbir faydası yok artık! Sık sık geri çevirmeler, yarım verilen sözler, düpedüz hayır demeler, beslenen ama boş çıkan umutlar ve her zaman sonuçsuz kalan yeni girişimler cesaretimi büsbütün kırmıştı. En son muhasebe işine başvurmuştum ama çok geç kalmıştım, ayrıca elli kronluk güvenceyi yatıracak durumda değildim. Her zaman bir engel çıkıyordu. İtfaiyeye yazılmaya bile çalıştım. Elli adam avluda toplandık ve hem güçlü hem gö-

züpek görünmek için göğüslerimizi şişirdik. Bir müfettiş kimilerinin pazılarını okşayarak, kimilerine birtakım sorular sorarak adayları inceledi; bana gelince başını iki yana salladı ve gözlüğüm yüzünden işe uygun olmadığını söyleyerek gitti. Gözlüğümü çıkarıp bir kez daha gittim, kaşlarımı çatıp bakışlarımı bıçak gibi keskinleştirmeye çalıştım; adam yine önümden geçti ve gülümsedi – kuşkusuz tanıyıyordu beni. En kötüsü de giysilerim öyle eprimeye başlamıştı ki ortalıkta düzgün bir insan olarak boy gösteremiyordum.

Nasıl da her şey sürekli kötüye gitmişti! Sonunda hemen hiçbir şeyim kalmadı, ne bir tarağım vardı ne de canım sıkıldığında okuyabileceğim bir kitabım... Yaz boyunca mezarlıklarda ve sarayın bahçesinde oturup gazetelere makaleler yazdım; çeşitli şeyleri ele alan, tuhaf düşünceler ve arzular içeren, huzursuz beynimin eğilimlerini yansıtan köşe yazıları üretiyordum; çaresizlik içinde sık sık en olmadık konuları seçip uzun süreler emek veriyordum, ama hiçbiri kabul edilmiyordu. Bir yazı bitince yeni bir taneye başlıyordum ve editörlerin hayır demeleri genellikle hevesimi kırmıyordu, bir noktada şansımın döneceğini söyleyip duruyordum kendime. Gerçekten de bazen talih yüzüme gülüyordu ve yarım günlük çalışma karşılığında beş kron kazanıyordum.

Pencerenin başından bir kez daha kalktım; sürahiye gittim, pantolonumun parlayan dizlerini karartmak ve daha yeni göstermek için biraz ıslattım. Bunu aradan çıkardıktan sonra her zamanki gibi kâğıtlarımı ve kurşun-kalemimi cebime sokup dışarı çıktım. Ev sahibemin dikkatini çekmemek için merdivenden olabildiğince sessiz indim; kirayı birkaç gün geciktirmiştım ve ödeyecek param yoktu.

Saat dokuzdu. Araba sesleri ve bağırış çağırışlar havayı doldurmuştu, yayaların ayak sesleri ve faytoncula-

rın kırbaç şaklatmaları da bu görkemli sabah korosuna karışıyordu. Her yere yayılan gürültülü hareketlilik beni hemen canlandırdı, içimdeki yakınma duygusu giderek silinmeye başladı. Yalnızca temiz hava almak için sabah yürüyüşüne çıkmış biri değildim kesinlikle. Ciğerlerim temiz havayı ne yapacaktı? Dev gibi güçlüydüm, omuzlarımla bir kağınyı durdurabilirdim. Alışılmadık, hoş bir ruh durumuyla birlikte içimi aydınlık bir umursamazlık kapladı. Karşıma çıkan ve yanımdan geçen herkesi incelemeye, duvarlardaki afişleri okumaya başladım, tramvaydan bana yönelen bir bakışı bile fark ettim, yoluma çıkıp gözden kaybolan en önemsiz şeylerin ve en küçük olayların bile beni etkilemesine izin verdim.

Böylesine güneşli bir günde biraz da yemek olsaydı! Bu mutlu sabahın izlenimleri beni hepten ele geçirdi, sevincime engel olamadım ve ortada hiç neden yokken neşeli bir ezgi mırıldanmaya başladım. Kasabın önünde kolunda sepetiyle duran bir kadın akşam yemeği için sosisleri inceliyordu; yanından geçerken bana baktı. Ağzının önünde yalnızca tek bir diş kalmıştı. Son günlerdeki gerginliğim ve her şeyden hemen etkilenmem yüzünden kadının yüzü bende tiksinti uyandırdı; uzun sarı diş çenesinden sarkan küçük bir parmak gibi görünüyordu ve bana yönelen bakışlar hâlâ sosis doluydu. Oracıkta bütün iştahım kaçtı ve midem bulanmaya başladı. Pazaryerine ulaşınca çeşmeye gidip biraz su içtim, başımı kaldırıp baktığımda kilise kulesindeki saat onu gösteriyordu.

Hiçbir şeyi umursamadan sokaklarda dolaşmayı sürdürdüm, gerekirse de bir köşede durdum, orada işim olmasa da bir ara sokağa girdim. Bu mutlu sabahta, neşeli insanların arasında kaygısızca sağa sola savrulmaya bıraktım kendimi; hava hem açık hem aydınlıktı ve ruhumda tek bir gölge bile yoktu.

On dakikadır önümden ihtiyar ve topal bir adam

yürüyordu. Elinde çıkınıyla hızlı ilerlemek için bütün bedenini kullanıyor, var gücüyle çabalıyordu. Yorgunluktan soluksuz kaldığını duyabiliyordum ve çıkınına taşıyabileceğim aklıma geldi; ne var ki onu yakalamak için girişimde bulunmadım. Grensen'de Hans Pauli'yle karşılaştık, selam verip çabucak uzaklaştı. Acelesi neydi? Bir kron borç istemek aklımın köşesinden bile geçmemişti, birkaç hafta önce ondan ödünç aldığım battaniyeyi ilk fırsatta geri göndermeye karar verdim. Biraz düze çıkınca kimseye battaniye borçlu olmak istemiyordum, belki hemen bugün geleceğin suçları ya da iradenin özgürlüğü falan üzerine bir makaleye başladım, okumaya değer bir yazı olurdu ve en az on kron kazandırırdı... Bu makalenin düşüncesiyle kolları sıvayıp hemen işe girişmek ve dolup taşan beynimi kâğıda dökmek için yanıp tutuşmaya başladım; sarayın bahçesinde uygun bir yer bulmak ve yazımı bitirene dek durup dinlenmeden çalışmak istiyordum.

Ama sokaktaki ihtiyar topal aynı telaşlı, aksak adımlarıyla önümden yürümeyi sürdürüyordu. Sürekli bu sakat adamı görmek sonunda canımı sıkmaya başladı. Yolculuğu bitecek gibi değildi; kim bilir, belki de aynı yere gidiyorduk ve yol boyunca gözümün önünden ayrılmayacaktı. Tepem attığından olacak, çıkınına savura savura kendini paralayarak önümden yürümeyi sürdürebilmek için her kavşakta biraz yavaşladığı ve benim ne yöne gideceğimi kestirmeye çalıştığı düşüncesine kapıldım. Yürürken karşımda bu sinir bozucu varlığı görmek beni giderek çileden çıkarıyordu; aydınlık ruh halimi adım adım kararttığı, tertemiz sabahımı kendi çirkin düzeyine çektiği duygusu sardı içimi. Bu dünyada kendisine bir yer açmak ve kaldırımda başka kimseye geçit vermemek için canla başla çabalayan kocaman, yamru yumru bir böceğe benziyordu. Yokuşun başına varınca artık dayanamayacağımı

anladım, bir dükkân vitrinine döndüm ve uzaklaşabilsin diye ona zaman tanımak için durdum. Gelin görün ki birkaç dakika sonra yürümeye başladığımda aynı adam yine önümdeydi, o da yerinden kıınıldamadan beni beklemişti. Hiç düşünmeden öfkeyle birkaç adım atıp onu yakaladım ve omzuna dokundum.

Ânında durdu. Gözlerimizi birbirimize diktik.

“Süt almak için birkaç *øre!*” dedi sonunda ve başını yana eğdi.

“Ha şöyle, şimdi anladım meseleyi!” Ceplerimi karıştırıp ekledim: “Süt alacaksınız demek. Hım. Şu aralar pek param yok, sizin de ne kadar darda olduğunuzu bilemiyorum.”

“En son dün Drammen’de bir-iki lokma yedim,” dedi adam. “Cebimde tek *øre* yok ve daha iş bulamadım.”

“Zanaatkâr mısınız?”

“Evet, dericiyim.”

“Nasıl?”

“Derici. Ayakkabı da dikebilirim.”

“O zaman işler değişir,” dedim. “Burada biraz bekleyin, birkaç *øre* da olsa size para bulup getireceğim.”

Pilestredet’ye koşturdum, orada ikinci katta bir rehinci tanıyordum; ayrıca ona daha önce işim düşmemişti. Hana girince çabucak yeleğimi çıkardım, rulo yapıp kolumun arasına sıkıştırdım; ardından basamakları tırmanıp dükkânın kapısını çaldım. Eğilip yeleği tezgâha attım.

“Bir buçuk kron,” dedi adam.

“Tamam, tamam. Sağ olun,” diye karşılık verdim. “Elim bu kadar daralmaya başlamasaydı yeleğimi bırakmazdım.”

Parayı ve makbuzu alıp geri döndüm. Yeleği akıl etmem çok iyi oldu doğrusu; dört dörtlük bir kahvaltıya da param yetecekti ve geleceğin suçları üzerine makalem

akşama hazır olacaktı. Yaşam oracıkta gözüme daha güzel görünmeye başladı ve bir an önce başımdan savabilmek için aceleyle adamın yanına gittim.

“Buyurun!” dedim. “İlk bana başvurmuş olmanıza çok sevindim.”

Adam paraları aldı ve beni incelemeye başladı. Karşımda durmuş neye bakıyordu böyle? Sanırım pantolonumun dizleri özellikle ilgisini çekmişti, yüzüzlüğün bu kadarı da can sıkıcıydı. Bu sefil herif benim görüdüğüm kadar yoksul olduğumu mu sanıyordu? On kronluk bir makale yazmaya başlamak üzere değil miydim? Gelecekte hiç korkmuyordum, birçok girişimim vardı. Böylesine aydınlık bir günde cebimden bir şişe süt parası vermiş olmam yedi kat yabancı birini ne diye ilgilendiriyordu? Adamın bakışları beni rahatsız etmişti ve yollarımız ayrılmadan önce ona haddini bildirmeye kararlıydım.

Omuz silkip şöyle dedim:

“Azizim, size bir kron veren adamların dizlerini incelemek gibi kötü bir alışkanlık edinmişsiniz.”

Başını arkadaki duvara doğru eğip ağzını kocaman açtı. Boş kafasının içinde birtakım dişliler işlemeye başlamıştı, şu ya da bu şekilde onunla alay etmek istediğimi düşünmüş olacak ki paraları bana geri uzattı.

Ayağımı yere vurup istemediğimi haykırdım. Bunca zahmete boş yere mi girmiştin? Belki ona bir kron borcum vardı, eski bir alacak verecek meselesini hatırlamıştım, sonuçta onurlu bir adamdım, sapına kadar dürüst biriydim. Kısacası, paralar onundu... “Ah, rica ederim, benim için bir zevk. Hoşça kalın.”

Yürüyüp gittim. Çalışmaktan beli bükülmüş bu baş belasından sonunda kurtulmuş, rahatlamıştım. Pilestret'den yine aşağı döndüm ve bir bakkalın önünde durdum. Vitrin yiyeceklerle doluydu, yanımda götürmek için bir şeyler almak üzere içeri girmeye karar verdim.

O sıralar Kristiania'da, gelip geçende izler bırakan bu ilginç kentte, başıboş dolanıyor ve açlık çekiyordum...

Adı yahut geçmişi olmayan, içler acısı bir odada yaşayan, geçimini sağlamak için gazetelere yazılar yazan genç ve idealist bir adam, artakalan zamanında başkenti adımlamakta ve çoğunlukla açlık çekmektedir. Haysiyetini belki de hayatın kendisinden çok önemseyen ve her şeyin bir şekilde yoluna gireceğine inanan bu adam çok geçmeden kendini bir başına, sokaklarda bulacaktır.

20. yüzyılın en mühim yazarlarından biri olan ve Norveç'in Dostoyevski'si olarak anılan Hamsun'un başyapıtı *Açlık*, yabancılaşmanın, çaresizliğin, açlığın fiziksel deneyiminin ötesinde, "insan ruhunun keşfedilmemiş çatlakları"ni açığa çıkarıyor.

"Nobel Ödülü'nü ondan daha çok hak eden biri olmamıştır."

Thomas Mann

"Hamsun her yönüyle modern edebiyat ekolünün babasıydı."

Isaac Bashevis Singer

#norveçedebiyatı #açlık #yoksulluk #yabancılaşma #mücadele #sanat

 CAN

canyayinlari.com | f | B | X | canyayinlari

reman

ISBN 978-976-07-4061-7

9 789750 760617